

fj.onu.edu.ua
Одеса, Французький бульвар,
24/26

Вибіркова дисципліна 9-а: Права та обов'язки журналіста

Ступінь вищої освіти – перший (бакалаврський) / другий магістерський
Освітньо-професійна програма – Журналістика

Курс навчання: 3 очна (денна)

Кількість кредитів: 3

Мова викладання: українська

Дні, час, місце: Французький б-р, 24/26, за розкладом

Консультації: Французький б-р, 24/26,
щотижнево за розкладом

Zoom-посилання:

<https://us04web.zoom.us/j/5646805943?pwd=MXFIUGVHbkZpeDJmYjFUS3RTY0RoQT09>

СИЛАБУС

Викладач:	Старший викладач Орлова Олена Миколаївна
Контактна інформація:	e-mail o.orlova@onu.edu.ua , тел. 0955586747

КОМУНІКАЦІЯ

Комунікація зі здобувачами буде здійснюватися через вказаний e-mail, очні зустрічі на консультаціях, Zoom-консультації та гугл-клас.

АНОТАЦІЯ КУРСУ

Мета курсу: дати здобувачам вищої освіти з журналістики уявлення про права та обов'язки журналіста, якими міжнародними нормами вони регламентуються.

Завдання курсу: формування системного розуміння правового статусу журналіста в умовах сучасного медіасередовища та демократичного суспільства, ознайомлення з національним і міжнародним законодавством, що регулює професійну діяльність журналістів, свободу слова та доступ до інформації, опанування механізмів захисту професійних прав журналіста, зокрема в умовах тиску, цензури, воєнного стану та інформаційних загроз, вивчення відповідальності журналіста (правової, етичної, соціальної) за результати професійної діяльності.

Курс складається з двох модулів:

Змістовий модуль 1. Права та обов'язки журналістів. Українське та міжнародне законодавство.

Змістовий модуль 2. Безпека журналістів.

Пререквізити: «Проблематика ЗМІ», «Журналістська майстерність», «Журналістський фах»

Постреквізити: «Аудіовізуальна журналістика», «Журналістська майстерність», «Новітні медіа», «Онлайнні сервіси візуалізації даних»

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен знати:

- права журналіста
- обов'язки журналіста
- права журналіста у зоні збройного конфлікту
- обов'язки журналіста у зоні збройного конфлікту
- які закони України регулюють права та обов'язки журналістів
- поняття «публічна інформація»
- поняття «запит», «звернення», чим вони відрізняються?
- хто є розпорядниками інформації згідно з українським законодавством?
- що таке «суспільно необхідна інформація».
- гарантії професійної діяльності та соціальний захист журналістів з боку держави.
- основні завдання державної політики у сфері медіа.
- обмеження щодо змісту інформації.
- захист дітей.
- право на відповідь та спростування.
- що нового передбачає закон «Про медіа» останньої редакції?
- яким законом України регламентується користування української мови у сфері аудіовізуальних, друкованих та онлайн-медіа?
- що нового пропонує остання редакція Закону України “Про авторське право та суміжні права”
- перешкоджання законній професійній діяльності журналістів.
- соціальний захист журналіста.
- Наказ головнокомандувача збройних сил України №73. Чим відрізняються редакції 2022р та 2023 років?.
- фізична та цифрова безпека журналістів.
- захист конфіденційних джерел.
- правовий захист журналіста.
- необхідні кроки для журналістів у екстрених ситуаціях.

вміти:

- орієнтуватися в Законах України щодо прав журналістів під час професійної діяльності
- орієнтуватися в Законах України щодо обов'язків журналістів під час виконання професійних завдань
- знати права та обов'язки журналістів під час роботи в зоні воєнних дій
- знати нормативно-правову базу України, міжнародні правові акти, якими регламентуються робота журналіста в ЗМІ

ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Курс буде викладений у формі лекцій (16 год.) та практичних (14 год.), організації самостійної роботи студентів (60 год.) – для очної (денної)

Зміст навчальної дисципліни

Тема	Результати навчання	Форми робіт
------	---------------------	-------------

Тема 1. Права та обов'язки журналістів	Розуміння прав та обов'язків журналістів, документів, що підтверджують статус журналіста, відповідальності журналістів в межах чинного законодавства за перевищення своїх прав і невиконання обов'язків, кодексу етики українського журналіста.	Обговорення, практичні завдання,
Тема 2. Законодавство України. Регулювання прав та обов'язків журналістів.	Обізнаність у законодавчій базі: Конституція України. Закони України «Про інформацію», «Про доступ до публічної інформації», «Про медіа», "Про забезпечення функціонування мови як державної" тощо.	Обговорення, практичні завдання,
Тема 3. Перешкоди в законній професійній діяльності журналістів.	Закон України «Про державну підтримку медіа, гарантії професійної діяльності та соціальний захист журналіста». Кримінальний кодекс України.	Обговорення, практичні завдання,
Тема 4. Закон України «Про авторське право та суміжні права».	Нова редакція закону. Фотографічний твір та його оригінальність. Штучний інтелект. Службові твори. Сирітські твори.	Обговорення, практичні завдання,
Тема 5. Закон України «Про рекламу».	Визначення поняття реклами та її ідентифікації, основних її принципів, недобросовісної та прихованої реклами, прав споживачів, захисту дітей, відповідальності за порушення закону	Обговорення, практичні завдання,
Тема 6. Права журналістів у зоні збройного конфлікту	Конвенція про закони і звичаї суходільної війни. Конвенція про поводження з військовополоненими. Додатковий протокол до Женевських конвенцій щодо захисту жертв міжнародних збройних конфліктів. Наказ головнокомандувача збройних сил України №73 (редакція 2022р та 2023 року)	Обговорення, практичні завдання,
Тема 7. Фізична та цифрова безпека журналістів.	Безпека гаджетів. Переслідування в Інтернеті. Арешт та затримання. Захист конфіденційних джерел. Правовий захист. Необхідні кроки для журналістів у екстрених ситуаціях. Комітет захисту журналістів.	Обговорення, практичні завдання,

ОСНОВНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Закон України «Про авторське право і суміжні права». URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2811-20#Text>
2. Закон України «Про державну підтримку медіа, гарантії професійної діяльності та соціальний захист журналіста». URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/540/97-%D0%B2%D1%80#Text>
3. Закон України «Про державну таємницю». <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3855-12#Text>

4. Закон України «Про доступ до публічної інформації». URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-17#Text>
5. Закон України «Про інформацію». URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12#Text>
6. Закон України «Про медіа». URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2849-20#Text>
7. Закон України «Про рекламу». URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/270/96-%D0%B2%D1%80#Text>
8. Конституція України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#top>
9. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод (з протоколами) (Європейська конвенція з прав людини) URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text
10. Кримінальний кодекс України. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>

Додаткова

11. Азеєв С. В, Орлова О. М. Метаморфози епохи цифрового ренесансу: вичерпані можливості чи новий якісний рівень? Діалог : Медіастудії. Вип. 27. Одеса, 2021. С.9-24.
12. Азеєв С.В., Орлова О. М. Експансія «цифри» як засіб досягнення успіху у воєнних протистояннях та акціях громадянської активності сучасності. Діалог : медіастудії. Вип. 28. Одеса, 2022. С.6-15.
13. Бурмагін О., Опришко Л. Правові засади професійної діяльності журналіста. Посібник для журналістів. 2021. 91 с.
14. Гуз А.М. Історія захисту інформації в Україні та провідних країнах світу: Навчальний посібник / А.М. Гуз. – К.: КНТ, 2007. – 260 с.
15. Іванов В. Ф., Сердюк В. Є. Журналістська етика. Підручник. Київ, 2006. 231 с.
16. Кузнецова О. Д. Професійна етика журналіста: посібник. Львів, 2007. 208 с.
17. Кузнецова О.Д. Правові норми журналістики України: Посібник / О.Д. Кузнецова. – Львів: Видавничий центр ЛНУ ім.І.Франка, 2006. 352 с.
18. Шевченко Т. С., Сушко О. А. Європейські стандарти у галузі суспільного мовлення. Інститут Медіа Права. 2010. 264 с.

Електронні ресурси

19. Комісія з журналістської етики (Україна). URL: <http://www.cje.org.ua/>
20. Національна спілка журналістів України. URL: <https://nsju.org/>
21. Академія Української Преси. URL: <http://www.aup.com.ua/>
22. Інститут масової інформації. URL: <http://imi.org.ua/>

ОЦІНЮВАННЯ

Форма підсумкового контролю – залік

Методи поточного контролю: усне опитування, контрольні роботи, тестування (комп'ютерне), оцінювання виконання практичних робіт із виготовлення медійної продукції.

Методи періодичного контролю 1: оцінювання творчих завдань, що полягають у підготовці власних журналістських робіт відповідно завданням.

Методи періодичного контролю 2: оцінювання навиків, необхідних для виконання відповідних робіт.

Критерії оцінювання завдання виділеного на періодичний контроль

1. Критерій 1. Опрацювання законодавства (Закони України «Про інформацію», «Про медіа», «Про рекламу» тощо);
2. Критерій 2 •Розбір судових справ у сфері медіа
3. Критерій 3. Аналіз журналістських ситуацій з правової точки зору;
4. Критерій 4. Знання прав журналіста під час воєнного стану
5. Критерій 5. Розуміння свободи слова та її обмежень

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Поточний та періодичний контроль		Сума балів
Змістовий модуль №1	Змістовий модуль №2	
80	20	100

Види навчальної роботи	Бали за 1 заняття	Кількість занять (завдань)	Сумарна кількість балів
Змістовий модуль 1			
Виконання і захист практичних робіт	10-15	5	0-70
Періодичний контроль 1 (створення власних матеріалів)	10	1	0-10
Усього за змістовим модулем 1			0-80
Змістовий модуль 2			
Виконання і захист практичних робіт	10	1	0-10
Періодичний контроль 2 (створення власних матеріалів))	10	1	0-10
Усього за змістовим модулем 2			0-20
Підсумкова сума балів			0-100

Самостійна робота здобувачів

Робота здобувачів складається з самостійного вивчення з певного переліку тем або тем, що потребують поглибленого вивчення. Самостійна робота (СР) включає в себе опрацювання навчального матеріалу з усіх тем. Увесь обсяг СР містить завдання які вимагають від студента систематичну самостійну роботу.

ПОЛІТИКА КУРСУ

Політика щодо дедлайнів та перескладання: Здобувачі, які навчаються в асинхронному режимі мають можливість виконувати та завантажувати завдання в гугл-клас паралельно зі здобувачами, які відвідують заняття в аудиторіях. Враховуючи те, що здобувачі можуть знаходитися в інших часових поясах – їм надається можливість завантажити виконані завдання не пізніше, ніж вечір наступного дня. Завдання, які здаються із запізненнями без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку – (-50%) від загальної кількості балів за практичне заняття. Перескладання відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин.

Політика щодо академічної доброчесності: регламентується Кодексом академічної доброчесності учасників освітнього процесу Одеського національного університету імені І.І. Мечникова, Положенням про запобігання та виявлення академічного плагіату у освітній та науково-дослідній роботі учасників освітнього процесу та науковців Одеського національного університету імені І.І. Мечникова (<http://onu.edu.ua/uk/geninfo/official-documents>).

Політика щодо відвідування: Відвідування занять є обов'язковим. В окремих випадках навчання може відбуватись онлайн з використанням дистанційних технологій (платформи ZOOM). Порядок та умови такого навчання регламентуються Положенням про організацію освітнього процесу в ОНУ (<http://onu.edu.ua/uk/geninfo/official-documents>). У випадку відсутності здобувача на лекції або практичному занятті він зобов'язаний відпрацювати пропущене заняття через опитування в поза аудиторний час (час консультацій викладача). Невідпрацьовані заняття вважаються незданими і за них не нараховується оцінка в балах. У підсумку, оцінені за 100-бальною системою, знання здобувача відображаються у заліково-екзаменаційній відомості та заліковій книжці.